

ІВАН МАРКОВИЧ ВЛАСЕНКО
(05.07.1930 – 17.07.2005)

НЕКРОЛОГ

17 липня після тривалої хвороби відійшов у вічність Іван Маркович Власенко — фольклорист, літературознавець, краєзнавець, журналіст.

Понад сорок років його творче життя було пов'язане з Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Рильського Національної академії наук України, де він сформувався як висококласний фахівець з наукової журналістики. Працюючи в колективі академічної установи, він мав щасливу можливість спілкуватися з багатьма ученими, письменниками, митцями і діячами культури, серед яких були М. Т. Рильський, П. М. Попов, К. Г. Гуслистий, С. А. Таранущенко, О. Г. Костюк, М. Є. Сиваченко та багато інших визначних дослідників, до яких небіжчик ставився з благоговійним пієтетом.

Народившись у селянській родині, що всупереч нівеляційним і нищівним процесам у духовному житті нації періоду фатальних соціальних катаклізмів двадцятого століття ще зберегла питомі народні традиції і звичаї, він з дитячих років всотав красу рідного слова, пісні, мелодії, картини селянського побуту, звичаїв, народний склад мислення, особливо гостре відчуття природи, що її він сприймав як одухотворену субстанцію. Ця природжена зацікавленість проявлялася народного буття, що була закорінена в самому його генетичному коді, напевно, визначила увесь

подальший його життєвий шлях, позначений неситимою жадобою досягнути весь обшир народної культури у найрізноманітніших її вимірах. А спектр наукових зацікавлень Івана Марковича був напрочуд широким і різноманітним — від антропології до етики, естетики, філософії та релігії.

Навчання на факультеті журналістики спочатку Харківського, а згодом — Київського університету було позначене настійливим прагненням до набуття ґрунтовного знання з історії, мови, культури, фольклору та літератури, філософії, соціальних та гуманітарних наук. Ще в студентські роки у нього сформувалося особливо шанобливе ставлення до книжки як джерела мудрості, скарбниці нетлінного духовного багатства і багатовікового досвіду людства. Він невинно збирав книжки, у доборі яких виявилася не лише

глибока фахова обізнаність в галузі національної бібліографії та бібліології, загальна ерудиція, а й рідкісне бібліофільське чуття. Збирання книжок було для Івана Марковича не аматорством, а внутрішньою духовною потребою. Книжка стала для нього таким же необхідним предметом повсякденного буття, як хліб насущний і повітря.

Усі набуті знання Іван Маркович намагався реалізувати в своїй щоденній праці: чи то будучи газетярем районної газети у Броварах, в якій він працював і активно друкував статті,

рецензії і різноманітні нотатки та інформації з питань культури, чи — виступаючи по радіо з лекціями та бесідами про народну пісню або з питань краєзнавства. Але найповніше його колосальні фахові знання, інтелектуальний потенціал, естетичний смак і етичні принципи виявилися в його діяльності як наукового редактора ледь чи не єдиного в Україні академічного народознавчого журналу “Народна творчість та етнографія”, у роботі над яким він знайшов своє справжнє життєве покликання.

Іван Маркович був людиною дивовижно скромною і водночас непоказною, але глибоко усвідомленою, високошляхетного професійного честолюбства. Наукова сумлінність і дбайливе, бережне ставлення до духовних, екзистенційних потреб нації були для нього моральним імперативом.

Іван Маркович спільно з нечисленними своїми колегами по редакції при підтримці дирекції ІМФЕ ім. М. Т. Рильського та керівництва Відділення літератури, мови і мистецтвознавства Національної академії наук України змогли не просто утримати журнал “на плаву”, а й зберегти його науковий профіль, реноме академічного видання, на сторінках якого надруковано велику кількість цінних наукових публікацій як проблемно-теоретичного характеру, так і конкретно-тематичних студій з широкого кола питань професійного, народного мистецтва, музики, живопису, театру, усної народної творчості, історії культури та сучасного стану мистецтва.

Вельми плідною була ініціатива І. М. Власенка впровадити в науковий обіг праці науковців діаспори, які лише за умов державної незалежності могли стати надбанням наукової громадськості материкової України.

Іван Маркович володів даром і вмінням спонукати до наукового пошуку, захопити ідеєю, щедро ділився своїми глибокими думками, проникливими міркуваннями і спостереженнями, які автори використовували у своїх дослід-

женнях. Редакторська робота майже не залишала часу і можливостей для власної дослідницької діяльності. Тим часом Іван Маркович був справді дослідником з Божої ласки. Він був не лише поцінувачем мистецтва слова, а й тонким аналітиком як рідного, так і світового письменства. Особливу його увагу привертала проблема зв'язків української літератури з фольклором. Він написав розвідку на цю тему, сподіваючись захистити її як кандидатську дисертацію, але за браком часу так і не наважився довести цю справу до завершення.

Як свідомий патріот, що поділяв настрої та ідеї шістдесятництва, він з особливою увагою ставився до збирання і збереження документів доби, зокрема спогадів, щоденників, листів. Він записував народні пісні, легенди, перекази, бувальщини, а також вірші самодіяльних поетів.

Українська фольклористика і мистецтвознавство втратили висококваліфікованого і самовідданого працівника на ниві культури, а колеги і друзі — людину рідкісної душевної доброти і християнської доброчесності. Якби можна було визначити провідну рису багатогранного духовного складу І. М. Власенка, то слід було б сказати, що він був носієм філософії добра.

Виряджаючи Івана Марковича Власенка у вічну путь, доречно буде згадати слова улюбленого його поета Баратинського, наче спеціально написані про людей, до яких він належав:

“Не говори: их больше нет,
Но с благодарностью — были!”

Хай земля йому буде пером!

Колектив ІМФЕ ім. М. Т. Рильського
НАН України, найближчі друзі покійного